

AUTORKA: KLAUDIA WARYSZAK-LUBAŚ

TEMAT: CZY MIGRACJE MOGĄ BYĆ SKUTKIEM WYKLUCZENIA
TRANSPORTOWEGO?

PRZEDMIOT: GEOGRAFIA

ODWOŁANIE DO PODSTAWY PROGRAMOWEJ/OGÓLNE CELE:

UMIEJĘTNOŚCI STOSOWANIA WIEDZY W PRAKTYCE

II

4. Określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, społeczno-gospodarczego i kulturowego, formułowanie twierdzenia o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień;
5. Ocenianie zjawisk i procesów społeczno-kulturowych oraz gospodarczych zachodzących w Polsce i w różnych regionach świata.

CZAS:

45 minut

GRUPA WIEKOWA/KLASA:

VII

CEL LEKCJI. PO TEJ LEKCJI UCZNIOWIE I UCZENNICE DOWIADUJĄ SIĘ:

- Czym jest wykluczenie transportowe;
- Jakie są skutki wykluczenia transportowego.

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE – PO TEJ LEKCJI UCZNIOWIE I UCZENNICE:

- Znają pojęcie wykluczenia transportowego;
- Wiedzą, czym skutkuje wykluczenie transportowe.

METODY, FORMY, ŚRODKI DYDAKTYCZNE WYKORZYSTYWANE PODCZAS ZAJĘĆ:

- Burza mózgów;
- Praca w grupach;
- Dyskusja;
- Praca zbiorowa.

ZAŁĄCZNIKI:

- Załącznik nr 1: Definicja wykluczenia transportowego;
- Załącznik nr 2: Fragment artykułu dotyczącego wykluczenia transportowego pt. *Inni mają dalej*.

ŹRÓDŁA:

- *Inni mają dalej* – „Nieregularnik reporterski NON/FICTION” nr 5, s. 53-55 lub wersja internetowa: <https://non-fiction.pl/inni-maja-dalej-reportaz-ewy-kalety/> [dostęp: 06.09.2019];
- Definicja Wykluczenia Transportowego – P. Żmuda-Trzebiatowski, *Dostępność transportowa a partycypacja w aktywnościach, ubóstwo oraz zagrożenie wykluczeniem społecznym*, bit.ly/35Lckvg [dostęp: 06.09.2019];
- Filmik *Droga do szkoły w południowej Kenii*, <https://www.youtube.com/watch?v=AKLwdLlcNew> [dostęp: 14.10.2019].

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ

UWAGI METODYCZNE

UWAGI TEMATYCZNE

WPROWADZENIE

Witamy uczniów i uczennice na lekcji.
Następnie zadajemy im pytania:

- Jaką macie odległość z domu do szkoły?
- Czym docieracie z domu do szkoły?
- Ile czasu zajmuje Wam dotarcie z domu do szkoły?

5 minut

Wszystkie odpowiedzi zapisujemy na tablicy, tak, aby młodzież miała do nich dostęp przez całą lekcję. Zachęcamy uczestników i uczestniczki zajęć do dyskusji, kierując do nich pytanie: Jak uważacie, czy są miejsca na świecie, z których ciężko dotrzeć do szkoły? Tutaj zapewne pojawią się odpowiedzi twierdzące, więc kontynuujemy dyskusję, zadając pytania pomocnicze: jeżeli tak, to z czego to może wynikać?

 12 minut

W tym miejscu możemy włączyć uczniom i uczennicom filmik *Droga do szkoły w południowej Kenii*, <https://www.youtube.com/watch?v=AKLw-dLlCNew>.

ROZWIĘCIE

Na tablicy piszemy termin WYKLUCZENIE TRANSPORTOWE. Pytamy uczniów i uczennice, czy znają ten termin lub czy słyszeli go już gdzieś wcześniej. Jeżeli nie, to zachęcamy młodzież do aktywności, prosząc o informację, z czym kojarzy im się ten termin. Dzielimy młodzież na czteroosobowe grupy i prosimy o utworzenie ich własnej definicji wykluczenia transportowego. Ułatwieniem będzie dla nich korzystanie z zasobów, które zostały zapisane na tablicy.

 8 minut

Prosimy uczniów i uczennice o przedstawienie wypracowanych definicji całej klasie. Sprawdzamy, czy grupy podobnie je zbudowały, następnie przedstawiamy prawdziwą definicję. W tym momencie zatrzymujemy się na chwilę, aby wyjaśnić, czym jest, a czym nie jest wykluczenie transportowe. Warto podkreślić, że poprzez to zjawisko zaczynają pojawiać się migracje związane z potrzebą skorzystania z podstawowych usług, takich jak: edukacja, opieka zdrowotna dostęp do dóbr kulturalnych. Chociaż może się to wydawać śmieszne, w XXI wieku w Polsce również mamy wykluczenie transportowe, tyle że wygląda ono inaczej niż w Nepalu czy w Indiach. Informacje znajdują się w [załączniku nr 1](#).

 14 minut

Rozdajemy uczniom i uczennicom tekst zawarty w [załączniku nr 2](#). Wybieramy osobę, która przeczyta tekst na głos. Następnie zachęcamy młodzież do dyskusji nad tekstem. W rozmowie na forum pomogą nam poniższe pytania:

- W jaki sposób Paula dociera do szkoły?;
- Z jakimi trudnościami zмага się Paula?;
- Jakie są jej marzenia?;
- Jakie są skutki wykluczenia transportowego?

PODSUMOWANIE

Na zakończenie lekcji podsumowujemy temat wykluczenia transportowego. Nawiązujemy do tego, że główny temat zajęć łączy się z migracjami. Bohaterka reportażu, którego fragmenty omawiane były na dzisiejszych zajęciach, również migrowała codziennie do innej miejscowości, aby dostać się do szkoły. Z drugiej strony, skutkami wykluczenia transportowego mogą być migracje na stałe, np. przeprowadzka do innej miejscowości w poszukiwaniu łatwiejszego dostępu do podstawowych sfer życia.

Zadajemy młodzieży pytania:

- Czego dowiedzieliście się na dzisiejszej lekcji?;
- Co ma wpływ na wykluczenie transportowe?;
- Jak można zapobiegać wykluczeniu transportowemu?

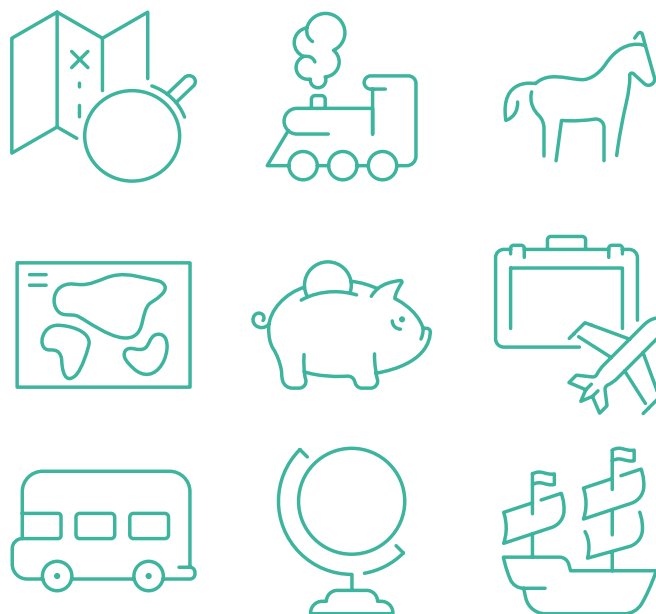
6 minut

ZACHĘCENIE DO REFLEKSJI

Możemy zaproponować młodzieży obejrzenie całego odcinka serialu dokumentalnego pt. *Najbardziej niebezpieczne drogi do szkoły*.

DEFINICJA WYKLUCZENIA TRANSPORTOWEGO

Wykluczenie społeczne związane z transportem można zdefiniować jako „utrata zdolności (przez ludzi lub gospodarstwa domowe) do nawiązania połączeń z miejscami pracy lub usług, które to połączenia są niezbędne do pełnego uczestnictwa w społeczeństwie. Wykluczenie społeczne związane z transportem może wystąpić w sytuacji, gdy ludzie nie mogą częściowo lub w pełni uczestniczyć w codziennych aktywnościach ich społeczności ze względu na ich niewystarczającą mobilność w otoczeniu, które zbudowano w oparciu na założeniu wysokiej mobilności” – P. Żmuda-Trzebiatowski, *Dostępność transportowa a partycypacja w aktywnościach, ubóstwo oraz zagrożenie wykluczeniem społecznym*, bit.ly/35Lckvg [dostęp: 06.09.2019].

FRAGMENT ARTYKUŁU DOTYCZĄCEGO WYKLUCZENIA TRANSPORTOWEGO PT. INNI MAJĄ DALEJ

„Paula: Na przystanek mam prawie trzy kilometry, potem dwa przystanki autobusem. Jak się spóźnię, to właściwie nie mam już na co czekać, bo następny jest za dwie godzin. Czyli już mi się nie opłaca iść do szkoły. Łącznie 10 kilometrów. Teoretycznie miał po mnie przyjeżdżać szkolny autobus, ale w tym roku nie przyjeżdża. Do drogi, z której by mnie zabierał, też mam dwa kilometry. Co za różnica, czy to szkolny, czy nieszkolny. Pierwsza koleżanka, taka Julia z klasy, dochodzi do mnie bardzo niedaleko domu. Potem idzie z nami Adaś. Ale Adaś czasem jedzie wcześniej z tatą. No więc często idziemy we dwie. Jak Julia jest chora, to na przystanek prowadzi mnie mama. Mówię, że mogę iść sama, a mama na to, że ona za dużo się życiu naoglądała. (...) Na przystanku na autobus czeka nas pięcioro. Nie za dużo. Tyle nas tu mieszka w okolicy. Wszystkich znam. Mieszkam tu od zawsze i od zawsze mam wszędzie daleko. Nie wiem, jak to jest mieć szkołę koło domu. Na pewno ma się wtedy dużo czasu dla siebie. Ja mam mało, bo jak wracam ze szkoły, to muszę odrabiać lekcje. I potem tylko pogram w coś, posiedzę na Facebooku albo na Instagramie, pobawię się z kotem i idę spać. Chciałabym kiedyś mieszkać w mieście, żeby nie musieć wszędzie tak daleko chodzić. Albo żeby mieć pod domem sklep. (...) Najgorsze w chodzeniu do szkoły jest to, że czasem rano jest szaro i ciemno. Najbardziej nie lubię deszczu. Wiosną i latem mogłabym chodzić. Nawet bym mogła na rowerze jeździć do szkoły. Ale mama nie pozwala, mówi, że samochody jeżdżą i jest niebezpiecznie. Może za jakiś czas mi pozwoli. Jesień i zima są najgorsze. Nie lubię nosić rajstop pod spodniami, gryzą mnie. Zdejmuje je w szkole, a potem przed wyjściem zakładam. Najbardziej lubię jeździć samochodem. Ale mieliśmy go tylko przez rok i ciągle się psuł. Podobno tak to jest ze starymi samochodami, ciągle się psują i trzeba dokładać. Nauczyciele w szkole nie dają nam żadnych ulg. A ja myślę, że jak się dojeżdża, to ma się trudniejsze życie i powinno się mieć trochę lepiej, na przykład nie powinno się pisać klasówek na pierwszej lekcji. Albo powinno się mieć mniej zadane do domu. Bo to nie fair. Ja mam mniej czasu i muszę przecież się namęczyć, żeby dotrzeć do szkoły. No i plecak, jest naprawdę ciężki. Czasem jestem zła, że tak jest. Często mi się nie chce, ale nic nie mówię. Krystian dużo choruje, rok temu ciągle był w szpitalu. A mama z nim. Tata pozwolił mi kilka razy nie iść do szkoły, jak było zimno. On mnie rozumie, bo sam musi wcześniej wstawać, szczególnie kiedy są żniwa. Mówi, że dzieci mogą sobie dłużej pospać. Muszę wstać przed szóstą, żeby na ósmą być w szkole. Gdybym miała krótkie włosy, może byłoby szybciej, a tak to trzeba długo czesać. Czasem myślę, żeby ściąć. Mama każe mi wieczorem przygotować ubranie. Nie zawsze to robię. Więc budzi mnie wcześniej. Gdybym mieszkała sama, wyszykowałabym się w pięć minut. A tak to wszyscy mnie spowalniają. Chciałabym, żeby autobus szkolny podjeżdżał pod mój dom. Jeśli już nie mogę mieszkać w mieście jak koleżanki, to chociaż żebym nie musiała codziennie chodzić na przystanek. Ale nie. Nikogo nie obchodzą dzieci dojeżdżające”.

Redakcja merytoryczna:

Sylwia Antonowicz, Joanna Gus

Redakcja językowa:

Tomasz Dalasiński, Aleksandra Szwagrzyk-Dalasińska

Projekt graficzny i skład:

Dorota Kraft

Wydawca:

Fundacja Emic, ul. Podgórna 50/2

87-100 Toruń,

www.emic.com.pl

FUNDACJA
EMIC

WOJEWODA
KUJAWSKO-POMORSKI

MASZ PRAWO
WIEDZIEĆ!

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI

PROJEKT "MASZ PRAWO WIEDZIEĆ" WSPÓLFINANSOWANY
Z PROGRAMU KRAJOWEGO FUNDUSZU AZYLU, MIGRACJI I INTEGRACJI

Scenariusz powstał w ramach projektu "Wielokulturowa Grupa 2.0" współfinansowanego z dotacji Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz projektu "Masz Prawo Wiedzieć" współfinansowanego z dotacji Krajowego Funduszu Azylu, Migracji i Integracji.
